

นาฏยประดิษฐ์ในงานโครงการนาฏยศิลป์ ของภาควิชานาฏยศิลป์
คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปี พ.ศ. 2534-2541

นายธรรมรัตน์ ไถวสกุล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานาฏยศิลป์ไทย ภาควิชานาฏยศิลป์
คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2543

ISBN 974-346-683-5

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2545

CHOREOGRAPHY IN THE CREATIVE DANCE PROJECT OF THE DEPARTMENT OF DANCE,
FACULTY OF FINE AND APPLIED ARTS, CHULALONGKORN UNIVERSITY
BETWEEN A.D. 1991-1998

Mr. Tammarat Towasakul

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Thai Dance
Department of Dance
Faculty of Fine and Applied Arts
Chulalongkorn University
Academic Year 2000
ISBN 974-346-683-5

หัวข้อวิทยานิพนธ์

นาฏยประดิษฐ์ในงานโครงการนาฏยศิลป์ ของภาควิชานาฏยศิลป์
คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปี พ.ศ. 2534-2541

โดย

นายธรรมรัตน์ โถวสกุล

ภาควิชา

นาฏยศิลป์

อาจารย์ที่ปรึกษา

อาจารย์วิษุตา วุธาติตย์

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม (ถ้ามี)

-

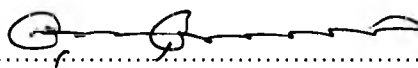
คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

..... คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์

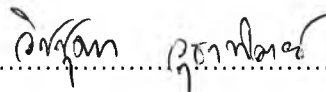
(อาจารย์จรรยา นงแสงวิเชียร)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล วิรุฬห์รักษ์)

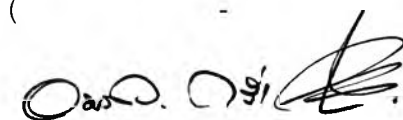

..... อาจารย์ที่ปรึกษา

(อาจารย์วิษุตา วุธาติตย์)

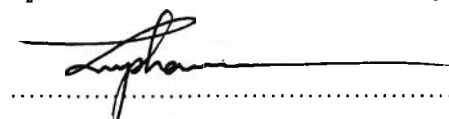
..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม (ถ้ามี)

(

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อมรา กล้าเจริญ)

..... กรรมการ

(อาจารย์สุพรรณิ บุญเพ็ง)

บทคัดย่อวิทยานิพนธ์

ธรรมรัตน์ โถวสกุล : นาฏยประดิษฐ์ในงานโครงการนาฏยศิลป์ ของภาควิชานาฏยศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปี พ.ศ. 2534-2541 (CHOREOGRAPHY IN THE CREATIVE DANCE PROJECT OF THE DEPARTMENT OF DANCE, FACULTY OF FINE AND APPLIED ARTS, CHULALONGKORN UNIVERSITY BETWEEN A.D. 1991-1998)

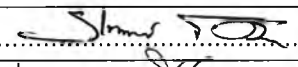
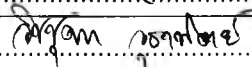
อ. ที่ปรึกษา : อ.วิษชุดา วุฑฒิตย์, 350 หน้า. ISBN 974-346-683-5.

วิทยานิพนธ์เรื่อง นาฏยประดิษฐ์ในงานโครงการนาฏยศิลป์ของภาควิชานาฏยศิลป์คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปี พ.ศ. 2534-2541 มุ่งศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบและกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏยศิลป์ไทยประยุกต์ที่พบ วิธีดำเนินการวิจัย ศึกษาจากงานโครงการปริญญาโทจำนวน 52 ชุด ของนิสิตในสาขาวิชานาฏยศิลป์ไทย สู้จับตารในการแสดง เอกสารข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับนาฏยประดิษฐ์ แถบบันทึกภาพ สัมภาษณ์นิตเจ้าของผลงานและนำข้อมูลทั้งหมดมาสรุปผลเพื่อนำเสนอผลการวิจัยต่อไป

จากการศึกษาพบว่า นาฏยประดิษฐ์ในงานโครงการปริญญาโทมีรูปแบบเป็นงานนาฏยศิลป์ไทยประยุกต์เป็นส่วนมาก โดยการทำท่ารำจากนาฏยศิลป์ไทยมาเป็นหลักในการสร้างสรรค์ผลงาน นอกจากนี้ยังมีการนำท่าเต้นในนาฏยศิลป์ตะวันตก ท่าธรรมชาติของคน ท่าที่เลียนแบบพฤติกรรมของสัตว์ มาผสมผสานกับท่าของทำนาฏยศิลป์ไทย การจัดรูปแถว การแปรแถว และการตั้งซุ่ม มักเป็นรูปทรงเรขาคณิต

ขั้นตอนในการสร้างสรรค์ผลงาน เริ่มจากผู้สร้างสรรคกำหนดหัวข้อ จากนั้นจึงดำเนินการหาข้อมูลหาเพลงประกอบ คัดเลือกนักแสดง ประดิษฐ์ท่ารำ ออกแบบเครื่องแต่งกาย จนถึงขั้นตอนการฝึกซ้อมและนำเสนอผลงานสู่สาธารณชน

ผลการวิจัยดังกล่าวสะท้อนถึงแนวโน้มในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏยศิลป์ของนิสิตในช่วง 8 ปีที่ผ่านมา และอาจมีอิทธิพลต่อแนวทางการสร้างสรรค์ผลงานที่จะเกิดขึ้นต่อไปในอนาคต

ภาควิชา นาฏยศิลป์	ลายมือชื่อนิต .....
สาขาวิชา นาฏยศิลป์ไทย	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
ปีการศึกษา 2543	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

AN ABSTRACT

4086553035 : MAJOR Thai Dance

KEY WORD: CHOREOGRAPHY / FORMING- PATTERN / REFORMED-MOVEMENT / CREATIVE DANCE PROJECT / FORMED-GROUPING

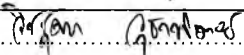
TAMMARAT TOWASAKUL : CHOREOGRAPHY IN THE CREATIVE DANCE PROJECT OF THE DEPARTMENT OF DANCE, FACULTY OF FINE AND APPLIED ARTS, CHULALONGKORN UNIVERSITY BETWEEN A.D. 1991-1998 . THESIS ADVISOR : Miss VIJJUTA VUDHADITYA : 300, pp.
ISBN 974-346-683-5.

The thesis title "Choreography in the creative dance project of the department of dance, Faculty of Fine and Applied Arts, Chulalongkorn University between A.D. 1991-1998" has focus of studying about typical type and creative procedure on the output presentation of Thai apply Thai - choreography. The research process was studied from the 52 sets of output presentation which performed by students in the creative dance project of department of dance, the brochure of the presentation, many data documents related to choreography, Videotape recorded from the interviewing each student who presented the outcome and also brought together all information to conclude the result of this research.

From the study found that most of the outcome presentation will be in a form of Thai apply - choreography of which they will bring Thai - choreography as a main concept to create the presentation, besides this they also bring Western – choreography, human natural acting or an imitation of animal behavior to comply together with apply Thai - choreography. The forming – pattern, reformed - movement and formed – grouping will refer to the geometric figures.

The steps of creating the outcome presentation will start from the creator define the title name then collecting necessary information, find the composing music, choosing the actors, inventing the dance pattern, designing the costume until up to the step of practice and present to the public.

The result of this research had reflected the tendency of students who created the presentation during 8 years, and this may influent to the concept or approach to create the future outcome presentation.

ภาควิชา	นาฏยศิลป์	ลายมือชื่อนิติ.....
สาขาวิชา	นาฏยศิลป์ไทย	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ปีการศึกษา	2543	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม..... -

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาของ รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล
วิรุฬห์รักษ์ อาจารย์วิชชุตตา วุฒาทิตย์ อาจารย์ที่ปรึกษาที่ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นในการทำ
วิจัยด้วยความเอาใจใส่เสมอมา

และผู้วิจัยขอขอบคุณ คุณเฉลิมศักดิ์ งามมี ที่ให้ความช่วยเหลือในด้านการเก็บข้อมูลและ
เป็นเพื่อนที่คอยให้กำลังใจตลอดมา ตลอดจนเจ้าหน้าที่ของภาควิชาภาษาไทยศิลป์ที่คอยให้ความ
ช่วยเหลือในการจัดหาข้อมูลแก่ผู้วิจัย

ท้ายสุดนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณบิดามารดาผู้ให้กำเนิดและให้การศึกษา ตลอดจนเพื่อนๆ ที่
คอยเอาใจใส่และให้กำลังใจตลอดเวลา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญภาพ	จ
สารบัญตาราง	ฉ
บทที่	
1. บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
1.3 ขอบเขตของการวิจัย	5
1.4 วิธีการดำเนินวิจัย	5
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ	6
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
2. เอกสารและวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
2.1 ความเป็นมาของคณะศิลปกรรมศาสตร์	7
2.2 โครงสร้างหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต	11
2.3 ความเป็นมาของโครงการปริญญาโท	15
2.4 ความหมายของวิชานาฏยประดิษฐ์	17
3. โครงการปริญญาโท ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2534 – 2541	31
3.1 แนวคิดในงานโครงการปริญญาโท ปี พ.ศ. 2534-2541.....	32
3.2 รูปแบบในการนำเสนอผลงานโครงการปริญญาโท.....	56
3.3 การประดิษฐ์ทำรำของผู้สร้างสรรค์ในงานโครงการปริญญาโท.....	57
3.3.1 ทำรำที่พบในโครงการปริญญาโท.....	58
3.3.2 รูปแบบของการตั้งแถวและการแปรแถว	175
3.3.3 ลักษณะของการตั้งขุ่ม	211

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4. กระบวนการสร้างสรรค์นาฏยประดิษฐ์ในงานโครงการนปริญญานิพนธ์	237
4.1 ขั้นตอนการสร้างสรรค์ในผลงานโครงการนปริญญานิพนธ์	237
4.2 ปัญหาที่พบในการสร้างสรรค์งานของผู้สร้างสรรค์.....	252
4.3 องค์ประกอบในการสร้างสรรค์ผลงานโครงการนปริญญานิพนธ์.....	257
3.4.1 เครื่องแต่งกาย	257
3.4.2 ดนตรีและเพลง	259
3.4.3 ฉาก	261
3.4.4 แสง	263
5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ	275
รายการอ้างอิง	282
ภาคผนวก	287
ประวัติผู้วิจัย	300

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1. ลักษณะของจีบหลังสองมือ	142
2. ลักษณะของจีบที่ประดิษฐ์ขึ้นใหม่	143
3. ลักษณะของจีบคว่ำเหนือศีรษะ	144
4. ลักษณะของจีบที่ประดิษฐ์ขึ้นใหม่	145
5. ลักษณะของจีบหลังมือชนกัน	146
6. ลักษณะของจีบแบบอินเดียน	147
7. ลักษณะของจีบล้อแก้ว	148
8. ลักษณะของจีบล้อแก้วระดับไหล่	149
9. ลักษณะของจีบแบบปางลีลา.....	150
10. ลักษณะของจีบหักศอกและจีบต่ำกว่าเข่า.....	151
11. ลักษณะของการตั้งวงบนแขนเดียว.....	152
12. ลักษณะของการตั้งวงบนเหนือศีรษะ.....	153
13. ลักษณะของการตั้งวงหงายแขนตั้งระดับไหล่.....	154
14. ลักษณะของการตั้งวงและวงหงายแขนตั้งระดับไหล่.....	155
15. ลักษณะของการใช้มือทำท่าจุก.....	156
16. ลักษณะของการใช้มือทำท่าหักข้อศอก.....	157
17. ลักษณะของการใช้มือทำท่ากางแขน.....	158
18. ลักษณะของการใช้มือทำท่ากำมือเลียนแบบสัตว์.....	159
19. ลักษณะของการใช้มือทำท่าลักษณะของท่าต่อสู้.....	160
20. ลักษณะของการใช้มือทำท่าเลียนแบบภาพวาดจากผนังถ้ำ.....	161
21. ลักษณะของการใช้มือทำท่าไหว้.....	162
22. ลักษณะของการใช้มือทำท่าวาดตาบลง.....	163
23-24 ลักษณะของขาโดยทำท่ายกขา.....	164-165
25. ลักษณะของการโก่งขา	166
26-27ลักษณะของและลำตัว	167-168
28. ลักษณะของการโน้มตัวไปข้างหลัง.....	169
29. ลักษณะลำตัวทำท่าสะพานโค้ง	170
30. ลักษณะการโน้มตัวไปข้างหน้า	171

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
31. ลักษณะของการนั่ง	172
32. ลักษณะของการนอนหงาย.....	173
33. ลักษณะของการนอนตะแคง	174
34. รูปแบบการแบ่งการใช้พื้นที่ของเวที.....	183
35. ภาพเวทีภายในหอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.....	186
36-39 ลักษณะการตั้งขุมในรูปแบบสามเหลี่ยม.....	217-220
40-41 ลักษณะการตั้งขุมในรูปแบบวงกลม.....	221-222
42-43 ลักษณะการตั้งขุมในแบบสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน.....	223-224
44-46 ลักษณะการตั้งขุมในรูปแบบสี่เหลี่ยม	225-227
47-49 ลักษณะการตั้งขุมแกนไม่เท่ากันในรูปแบบสามเหลี่ยม.....	228-230
50. ลักษณะการตั้งขุมแกนไม่เท่ากันในรูปแบบวงกลม.....	231
51-53 ลักษณะการตั้งขุมแกนไม่เท่ากันในรูปแบบสี่เหลี่ยม.....	232-234
54-55 ลักษณะการตั้งขุมแกนไม่เท่ากันในรูปแบบที่กระจายไปยังจุดต่างๆ.....	235-236
56-57 เครื่องแต่งกายในลักษณะเดียวกับนาฏศิลป์ไทย.....	268-269
58-59 เครื่องแต่งกายในลักษณะเดียวกับนาฏศิลป์ตะวันตก.....	270-271
60-61 เครื่องแต่งกายในลักษณะเลียนแบบสัตว์.....	272-273

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. ตารางแสดงการแจกแจงลักษณะของจีบ	65
2. ตารางแสดงการแจกแจงลักษณะของจีบล้อแก้ว	75
3. ตารางแสดงการแจกแจงลักษณะของวง	85
4. ตารางแสดงการแจกแจงลักษณะการใช้เท้า	97
5. ตารางแสดงการแจกแจงลักษณะการใช้ลำตัว	107
6. ตารางแสดงการแจกแจงลักษณะการนั่ง	112
7. ตารางแสดงการแจกแจงลักษณะการนอน	117
8. ตารางแสดงการแจกแจงลักษณะของการใช้มือ	122
9. ตารางแสดงการแจกแจงการใช้พื้นที่	185
10. ตารางแสดงการแจกแจงการแปรแถว.....	187